

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๒๒/๒๕๖๒

วันที่ ๒๗ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { นายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามา
ในราชอาณาจักร จะกระทำได้หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้ว นายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน
ผู้ร้องเกิดเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๒ ณ เมืองอูเทรีคต์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยแจ้งเกิด
ณ สำนักงานทะเบียนเมืองอูเทรีคต์ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ทะเบียนการเกิดเลขที่ เอ ๕๓๓ และได้รับ
สูติบัตรที่ออกให้ ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเฮก เลขที่ ๒๕/๒๕๖๒ วันที่แจ้งคือวันที่
๔ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ร้องเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของนายเดิร์ก วิทเทอวิน สัญชาติดัตช์
และนางสาวดาวใจ ชันตะคุต สัญชาติไทย โดยจดทะเบียนสมรส ณ สำนักงานทะเบียนเมืองอูเทรีคต์
ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๒ ทะเบียนสมรสเลขที่ ๑๐๐๘ ภายหลังสมรสแล้ว
มารดายังคงใช้ชื่อสกุลเดิม ในช่วงปี ๒๕๔๕ มีการตรวจค้นสถานบริการแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ตที่ผู้ร้อง
ทำงานเป็นลูกจ้างอยู่ที่สถานบริการดังกล่าว และสั่งปิดสถานบริการกับให้คนต่างด้าวทุกคนเดินทาง

ออกนอกประเทศรวมทั้งผู้ร้องด้วย ต่อมาเมื่อมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ เรื่อง ใ้ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร จำนวน ๓ ราย (ผู้ร้องเป็นรายที่ ๓) เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติด ให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและ ศีลธรรมอันดีของประชาชน เข้าลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรไทย ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ วรรคหนึ่ง (๘) จึงอาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้ามา ในราชอาณาจักรไทย ไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ในขณะที่ผู้ร้องมีเพียงเอกสารการแจ้งเกิดของประเทศ เนเธอร์แลนด์เท่านั้น แม้ผู้ร้องจะได้ชี้แจงว่าผู้ร้องมีสัญชาติไทยเนื่องจากเกิดจากมารดาที่มีสัญชาติไทย และมีได้กระทำความผิดอาญาใด ๆ ก็ตาม แต่ผู้ร้องยังคงต้องเดินทางออกนอกประเทศตามคำสั่งดังกล่าว ผู้ร้องได้ทำหนังสือถึงผู้ตรวจการแผ่นดินเมื่อวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๒ แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินมิได้ยื่น คำร้องต่อศาลภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ดังนี้

(๑) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ ที่ห้ามผู้ร้องซึ่งมี สัญชาติไทยโดยการเกิด เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยไม่ว่าในกรณีใด ๆ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ ขอให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าวในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ร้อง

(๒) การกระทำของผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองที่ไม่อนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพิ่มเติม เพื่ออนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ ขอให้เพิกถอน การกระทำดังกล่าว

(๓) อนุญาตให้ผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยได้ในฐานะที่เป็นผู้มีสัญชาติไทย เพื่อมา เพิ่มชื่อในทะเบียนราษฎรและทำบัตรประจำตัวประชาชนในฐานะที่เป็นคนไทยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยเมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ในระหว่าง การพิจารณาวินิจฉัยของศาล สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ดช ๐๐๒๙.๑๖๓/๑๕๕๕ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ แจ้งผลการดำเนินการเพิ่มเติมต่อศาลว่า สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

โดยร้อยตำรวจเอกหญิง เกษร ศรีฉำฉาน ได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ ระบบดูข้อมูล - บัญชีบุคคลเผ่าดู กรณีของผู้ร้อง ระบุว่า ผู้นี้เป็นบุคคลสัญชาติไทย ตามฐานข้อมูลการทะเบียน (ท.ร. ๑๔/๑) หมายเลขประจำตัวประชาชนสิบสามหลัก เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๑๓ น. และกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ ๒๗๕๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ยกเลิกการไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร ระบุข้อความที่เป็นสาระสำคัญว่า นายจิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเตอวิน เป็นคนไทย มิใช่คนต่างด้าวที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๖ แต่อย่างไรก็ดี จึงยกเลิกคำสั่งไม่อนุญาตให้นายจิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเตอวิน สัญชาติเนเธอร์แลนด์ เข้ามาในราชอาณาจักร ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยร้อยตำรวจเอกหญิง เกษร ศรีฉำฉาน ได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ ระบบดูข้อมูล - บัญชีบุคคลเผ่าดู ระบุสถานการณ์ดำเนินการว่า “ลบ” หมายถึง ลบรายชื่อ นายจิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเตอวิน ออกจากบัญชีบุคคลต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรแล้วโดยระบุหมายเหตุการลบบว่า สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีหนังสือที่ มท ๐๒๐๔.๑/๓๔ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ แจ้งคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๒๗๕๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ยกเลิกการไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร รายนายจิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเตอวิน สัญชาติเนเธอร์แลนด์

เห็นว่า นายวิทเตอวิน จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเตอวิน ผู้ร้อง แม้จะเกิดนอกราชอาณาจักรไทย แต่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดเนื่องจากมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย เป็นผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ เรื่อง ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร โดยห้ามผู้ร้องเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้” ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑

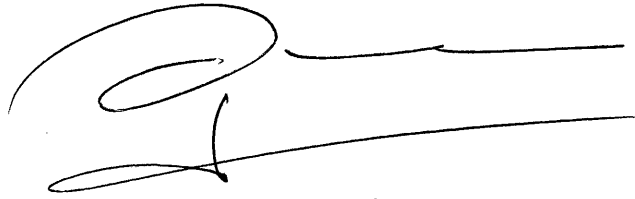
มาตรา ๔๖ ที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงและได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๗ (๑๑) ได้” แต่เนื่องจากสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ตช ๐๐๒๙.๑๖๓/๑๕๕๕ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ แจ้งผลการดำเนินการเพิ่มเติมต่อศาลว่า สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยร้อยตำรวจเอกหญิง เกษร ศรีฉำนาค ได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ ระบบดูข้อมูล - บัญชีบุคคลเฝ้าดู ระบุว่า ผู้ร้องเป็นบุคคลสัญชาติไทย ตามฐานข้อมูลการทะเบียน (ท.ร. ๑๔/๑) หมายเลขประจำตัวประชาชนสิบสามหลัก เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๑๓ น. และกระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งที่ ๒๗๕๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ ยกเลิกคำสั่งไม่อนุญาตให้ นายจิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน สัญชาติเนเธอร์แลนด์ เข้ามาในราชอาณาจักร ตั้งแต่วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒ และในวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยร้อยตำรวจเอกหญิง เกษร ศรีฉำนาค ได้บันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศ ระบบดูข้อมูล - บัญชีบุคคลเฝ้าดู ว่า ลบรายชื่อ นายจิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน ออกจากบัญชีบุคคลต้องห้ามเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว อีกทั้งผู้ร้องได้รับสัญชาติไทย พร้อมทั้งจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนและหนังสือเดินทางไทยด้วยแล้ว จึงถือว่า มูลเหตุแห่งการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องได้สิ้นสุดลงแล้ว

คงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๑ ที่บัญญัติว่า “คำร้องที่ได้ยื่นต่อศาลไว้แล้ว ก่อนศาลจะมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่ง ถ้าผู้ร้องตายหรือมีการขอถอนคำร้อง หรือไม่มีเหตุที่จะต้องวินิจฉัยคดีนั้น ศาลจะพิจารณาสั่งจำหน่ายคดีนั้นก็ได้ เว้นแต่การพิจารณาคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ” พิจารณาแล้ว แม้มูลเหตุที่เป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของนายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน ผู้ร้อง จะได้สิ้นสุดลงแล้วก็ตาม แต่กรณีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่งนี้ ถือเป็นสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลตั้งแต่เกิดเป็นการรับรองสถานะและสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย กับเป็นสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ การพิจารณาคดีนี้ต่อไปจึงเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ เห็นว่า คำสั่ง

กระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ ที่ห้ามผู้ร้องซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิด เนื่องจากมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้นนั้น ต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติไว้ว่า “การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้” และบุคคลใดจะได้สัญชาติไทยนั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ ที่บัญญัติว่า “บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด (๑) ผู้เกิดโดยบิดาหรือมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย ฯลฯ” ดังนั้น กรณีนายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน ผู้ร้อง มีนางสาวดาวใจ ชันตะคุต เป็นมารดา และเป็นผู้มีสัญชาติไทย ผู้ร้องจึงเป็นผู้ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด และได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง แม้ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๗ วรรคหนึ่ง จะได้บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทย ถ้าไม่ปรากฏหลักฐานอันเพียงพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเชื่อถือได้ว่าเป็นคนมีสัญชาติไทย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นคนต่างด้าวจนกว่าผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมีสัญชาติไทย” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากผู้นั้นไม่พอใจคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่จะร้องขอต่อศาลให้พิจารณาก็ได้” สำหรับการพิสูจน์สัญชาติไทยนั้น ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการขอพิสูจน์สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๔ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า “การพิสูจน์สัญชาติตามข้อ ๓ ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบคำขอพิสูจน์สัญชาติ (ตม. ๑๐) และชำระค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนด” และวรรคสอง กำหนดว่า “ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ส่วนจังหวัดอื่นนอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองในสังกัดกองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง ๓ - ๖ ซึ่งผู้ยื่นคำขอพักอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ” แต่เนื่องจากนายวิทเทอวิน จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล หรือ จิบเบอ ยูลิชชีส ไมเคิล วิทเทอวิน ผู้ร้อง ไม่สามารถเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรไทยเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติไทยได้เพราะเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เดินทางเข้ามา

ในราชอาณาจักรไม่ว่าในกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๑๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ เรื่อง อนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร ผู้ร้องจึงมีอาจเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อพิสูจน์สัญชาติไทยได้อันเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้ร้องซึ่งมีสัญชาติไทย โดยการเกิดอันเป็นสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น จึงมีความเห็นว่า การเนรเทศบุคคลสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้ผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร มีอาจกระทำได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง

(นายอุดม ลิทธิวิรัชธรรม)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ